

Gierzwaluwenproject Roosendaal

Ook in de binnenstad van Roosendaal worden steeds meer huizen afgebroken die voor de Gierzwaluwen geschikt zijn als broedplaats. Veertien dagen voor carnaval 1988 kwam een van de leden van de plaatselijke afdeling van het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie (IVN) op het idee om op een ludieke wijze iets te doen aan het huisvestigingsprobleem van de Gierzwaluwen. Een groep leden van deze afdeling deed verkleed als vogel, met zelfgemaakte vogelkoppen en vleugels, mee aan de carnavalsoptocht om zodoende aandacht te vragen voor de Gierzwaluw bij burgemeesters en wethouders en de Roosendaalse bevolking. Zij droegen koffers met zich mee die op het probleem betrekking hadden.

Op 1 januari 1989 werd samen met de Natuurwerkgroep 'De Klaamper' de 'Actie Gierzwaluw' gestart. De bedoeling is te zorgen voor voldoende nestgelegenheden voor de Gierzwaluwen in de Roosendaalse binnenstad. De leden gaven een brochure uit om huiseigenaren te attenderen op gemeentelijke subsidiemogelijkheden, als zij bij woningverbetering nestplaatsen voor Gierzwaluwen willen creëren. Op een intekenlijst op het gemeentelijk bouw bureau kunnen zij opgeven aan welke maat en kleur dakpan, neststeen of nestkast zij de voorkeur geven. Met de financiële hulp van de Stichting Grasduinen werden inmiddels twintig neststenen aangebracht op vijftien meter hoogte aan het politiebureau te Roosendaal. In de brochure is een overzicht gegeven van de beschikbare kunstmatige nestgelegenheden. Meer inlichtingen over deze actie zijn verkrijgbaar bij onderstaand adres.

■ Marjos Mourmans, Zundertseweg 84, 4707 PB Roosendaal, 01650-35 180.

Vogels van Zuidpier en strandvlakte bij IJmuiden 1978-1986

De Zuidpier van IJmuiden en de daarnaast gelegen strandvlakte zijn voor vogelend Nederland al jarenlang een begrip. maandelijks bezoeken honderden vogelliefhebbers deze omgeving, omdat hier echte zeevogels en bovendien kustvogels te zien zijn die verder langs de Hollandse kust zelden worden opgemerkt. Maar ook levert een bezoekje vaak een onverwachte waarneming op. In de periode 1978-1986 noteerden honderden vogelaars hun waarnemingen in de logboeken, die bij paviljoen Zuidpier aan het begin van de pier ter inzage lagen. Deze gegevens zijn gebundeld in een rapport. Het geeft de ornithologische betekenis van de Zuidpier en de strandvlakte aan, maar ook het ontstaan, de ontwikkeling en de helaas niet rooskleurige toekomst van het gebied. Een geleidelijk natuurlijk ontwikkelingsproces naar een strandvlakte met primaire duinvorming en slibrijke gedeelten dreigt radicaal beëindigd te worden door een recreatieve inrichting van het gebied. De gemeente Velsen heeft namelijk gemeend deze 'onbenutte' ruimte

te moeten vullen met een nieuwe zeereep met daarachter onder meer een jachthaven, hotels, een kampeerterrain, een binnenmeer en vakantiehuisesjes. Een aanzienlijk deel van het rapport wordt in beslag genomen door een avifaunistisch overzicht van de 228 waargenomen vogelsoorten in de vorm van teksten en figuren. Onder deze soorten bevinden zich enkele soorten die hier voor het eerst in Nederland zijn gezien, zoals de Harlekijneend, Kleine Kokmeeuw en Brilgrasmus. Naast de soortteksten beschrijven aanvullende hoofdstukken de betekenis van de Zuidpier en de strandvlakte als rust-, voedsel- en broedgebied voor vogels en als recreatiegebied voor natuurliefhebbers en vogelkijkpunt voor vogelliefhebbers. Eigenlijk zou men ook een registratie moeten maken van het aantal vogelliefhebbers dat het gebied maandelijks bezoekt en waar zij vandaan zijn gekomen. Daaruit zou zonneklaar blijken dat het gebied niet alleen voor natuurliefhebbers in de directe omgeving van belang is. Ten slotte worden er aanbevelingen gedaan voor de inrichting en het beheer van het gebied, waarbij zo veel mogelijk rekening is gehouden met de betekenis van het gebied voor de vogels. Voor vogelaars die de Zuidpier willen bezoeken, is het rapport een uitstekende informatiebron, maar het is vooral ook voor bestuurders en beleidsmakers een belangrijk document met betrekking tot de besluitvorming omtrent dit gebied.

Steve Geelhoed, Ferdy Hieselaar, Evert van Huijssteden & Johan Stuart: Vogels van de strandvlakte en de Zuidpier van IJmuiden 1978-1986. 96 bladzijden, 54 figuren, 23 foto's, 6 tekeningen, 5 tabellen, 4 bijlagen (1989). Uitg. Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland voorheen Haarlem. Prijs f 8,50 (exclusief f 4,50 portokosten). Het rapport kan besteld worden door overmaking van f 13,- op postgironummer 3 360 626 ten name van de penningmeester Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland, Karel Doormanlaan 132, 2024 HP Haarlem, onder vermelding van 'Zuidpierverslag'.

Vogels in westelijke Eempolders

In de jaren 1979 tot en met 1984 werden telkens zesentwintig maal per jaar tellingen verricht door de Subgroep Eempolders van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken in de Eempolders, die ten westen van de rivier de Eem liggen. Ook thans worden die tellingen nog jaarlijks uitgevoerd. Vanzelfsprekend is mede door de continuïteit een schat aan gegevens verzameld. De Eempolders bestaan vrijwel geheel uit open grasland met sloten en een aantal wegen. Karakteristiek voor dit voormalige kustgebied is het vrijwel ontbreken van hoog opgaande begroeiing en van bebouwing. De landschappelijke waarden en de flora en fauna van het gebied staan reeds lang onder grote druk. Dat wordt vooral veroorzaakt door het intensiever wordende gebruik van de graslanden en door de geleidelijk steeds verder doorgevoerde modernisering in de veehouderij. Vooral de ontwatering en onkruidbestrijding hebben grote invloed. Deze druk zal nog enorm toenemen wanneer de voorgeno-

men ruilverkaveling zal worden uitgevoerd. De Zomertaling, Wintertaling, Slobeend, Scholekster, Kievit, Kempphaan, Watersnip, Grutto, Wulp, Tureluur, Veldleeuwerik, Graspieper en Gele Kwikstaart worden in dit rapport uitgebreider behandeld dan de overige soorten. Van alle waargenomen soorten worden de fluctuaties van jaar tot jaar vermeld. Veelal een duidelijke bevestiging van een tendens die ook in andere delen van het land werd vastgesteld. Het is een zeer waardevol en interessant rapport geworden dat dank zij de vele medewerkers tot stand is gekomen.

R.A. Kole & N.A. Klippel: De vogels in de westelijke Eempolders. Periodieke tellingen tot en met 1984 in de Noordpolder- en Zuidpolder te Veld en in de Oostereem. 43 bladzijden en appendix A van 20 bladzijden, illustraties F. van Klaveren, tal van grafieken (1989). Uitgave 63 van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, postbus 1028, 1200 BA Hilversum.

Verslag 1989 Kerkuilenvoerleg Noord-Brabant

Dit is het tweede verslag van het kerkuilenvoerleg in Noord-Brabant. Hierin worden feiten en wetenswaardigheden van de broedgevallen in 1989 vermeld, aanvullingen betreffende de aantallen van broedparen in de voorafgaande periode 1986-1988 en gegevens over het plaatsen van nestkasten. In totaal zijn er 33 deelnemende groepen, waarvan dertig groepen nestkasten plaatsen en controleren. In 1989 waren 438 nestkasten voor de Kerkuil in Noord-Brabant beschikbaar. Hierin broedden 97 paren (104 minus 7 'vrije') van de Kerkuil. De bezettingskans is nu 22,2%. Dat was in de voorafgaande jaren 1986 (8,2%), 1987 (9,5%), 1988 (14,9%). Behalve dat de populatie in Noord-Brabant toeneemt, neemt ook duidelijk de bezettingskans van de nestkasten toe. Dit ondanks het grote aantal geplaatste nestkasten. Dit wijst ook sterk op een groeiende kerkuilpopulatie en op de zinvolheid van het plaatsen van nestkasten voor Kerkuilen. Zie ook 'Het Vogeljaar' 37 (5) : 229.

Ger van den Oetelaar: Kerkuilenvoerleg Noord-Brabant, verslag 1989. 16 bladzijden, 2 kaartjes, enkele tabellen (1989). Nadere inlichtingen bij de samensteller van het verslag Ger van den Oetelaar, Kasterensestraat 15, 5298 NV Liempde, 04113-2043.

Inventarisatie Mariapeel

In het broedseizoen van 1983 zijn enkele leden van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, na een succesvol weekend in 1981, opnieuw naar het natuurreservaat Mariapeel bij Griendtsveen en Helenaveen getogen. Men heeft zich beperkt tot het inventariseren van een aantal soorten, zoals Wulp, Roerdomp, Dodaars, alle uilesoorten en stootvogelsoorten, Witgesterde Blauwborst, Wielewaal, Geelgors en dergelijke. Waarnemingen van 34 vogelsoorten werden in kaart gebracht. In totaal werden 88 vogelsoorten waargenomen. In 1981 waren dat 78 vogelsoorten. Ook zijn in het verslag enkele zoogdiergegevens opgenomen. Interessant was de aanwezigheid van het Kleinst Waterhoen in 1983, terwijl in dat jaar een groter aantal Waterrallen werd vastgesteld. Dat de verkregen gegevens alsnog in

een rapport konden worden uitgegeven benadrukt nog eens de belangrijke waarde van dit reservaat voor vele vogelsoorten.

J. Harder & R. Kole: Inventarisatie Mariapeel 1983. 13 bladzijden, 35 kaarten, tekeningen Fred van Klaveren (1989). Uitgave 44 van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, postbus 1028, 1200 BA Hilversum.

Veertig jaar kraanvogeltrek

In de periode 1943-1982 heeft de heer J. Jenniskens de troepen Kraanvogels genoteerd die over zijn boerderij aan de rand van het Meteriks Veld, vlak bij de Schadijkse Bossen, gemeente Horst, Limburg trokken. Dat hier sprake is van werkelijk grote aantallen waarnemingen blijkt uit het feit dat het aantal waarnemingen over veertig jaar van de heer Jenniskens minstens 84% bedraagt van dat van het hele gebied V van Hens, eveneens over een periode van veertig jaar, zo schrijft P. van den Munckhof in zijn nawoord van de notities uit de natuurdagboeken van de heer Jenniskens. Meer dan 120 grote en kleine troepen werden genoteerd, waarvan één derde in het voorjaar.

J. Jenniskens: 40 jaar kraanvogeltrek. Natuurhistorisch Maandblad 78 (10) : 160-164 (1989) met een naschrift van P. van den Munckhof, bladzijden 164-165.

Limburgse Vogels

In maart 1989 is een nieuwe uitgave opgericht door de Werkgroep Limburgse Vogels, de Vogelwacht Limburg en het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. Dit nieuwe tijdschrift 'Limburgse Vogels' zal vier maal per jaar verschijnen en artikelen, mededelingen en andere informatie publiceren op veldornithologisch gebied in Limburg. In november 1989 verscheen een proefnummer (zogenaamd nulnummer) waarin artikelen over de resultaten van het Bijzondere Soorten Project in 1988 in Limburg, bijzondere vogelsoorten gedurende de herfst/winter 1988/1989 in het Middenlimburgse plasseengebied, de Groene Specht verliest terrein in Zuid-Limburg, een Vale Lijster in Roermond, mei 1989, de Kerkuil in Limburg in 1987 en 1988 en waarnemingen van de Oehoe in Limburg zijn opgenomen.

In dit nieuwe tijdschrift zal een regelmatige regionale verslaglegging van en informatie over de Sovonactiviteiten een belangrijke plaats innemen en zullen resultaten van veldwerk, zoals tellingen, soortonderzoek, inventarisaties, bijzondere waarnemingen en dergelijke worden opgenomen en hoopt men het 'gevordeerde' veldwerk in de provincie Limburg te stimuleren met behulp van dit nieuwe regionale tijdschrift.

Nummer 1 van de eerste jaargang zal dit voorjaar verschijnen.

De redactie wordt gevormd door Ernest van Asseldonk, Jan Boeren, Rob van der Laak, Karel Lemmens, Boena van Noorden, Frans Schepers, Ran Schols & Henk Swinkels.

Men kan het proefnummer aanvragen bij Karel Lemmens, Wilhelminalaan 71, 6301 GH Valkenburg aan de Geul, 04406-12 953. De abonnementsprijs bedraagt f 17,50 (vier nummers) dat voor een abonnement kan worden overgemaakt op gironummer 1 703 655 ten name van Vogelwacht Limburg, Roermond. Bij de betaling gelieve men te vermelden 'Limburgse Vogels'. Nieuwe abonnees ontvangen bovendien het nulnummer.